

Treść

Joanna Sibilska, Przedmowa do wydania szóstego · 13

Od autorki · 15

Taniec w społeczeństwach najstarszych · 17

Wiadomości wstępne · 17

Początki tańca · 17 Źródła informacji · 18

Taniec w okresie wspólnoty pierwotnej · 20

Neolit · 20 Ustrój rodowy · 21

Taniec we współczesnych kulturach pierwotnych · 23

Charakterystyka archaizmu tanecznego · 23

Magiczne podłoże tańca · 23 Pierwiastek ekstatyczny · 23

Społeczne znaczenie tańca · 24 Zespolenie z innymi sztukami · 24

Prostota form · 24 Przewaga rytmu w akompaniamencie · 24

Typy tańców pierwotnych · 27

Tańce związane z czynnościami produkcyjnymi · 27 Tańce związane

z wierzeniami religijnymi · 28 Tańce plemienne · 29

Taniec w krajach Dalekiego Wschodu · 31

Wiadomości ogólne · 31

Źródła informacji · 31 Charakterystyka · 31

Indie · 33

Tańce świątynne · 34 Tańce dworskie · 34 Mudra i technika

taneczna · 37 Szkoły i kierunki taneczne · 38 Współczesne

widowiska taneczne · 39 Tańce ludowe · 40

Chiny · 40

Tańce kultowe · 41 Tańce dynastyczne · 41 Tańce dworskie · 43

Taniec w teatrze chińskim · 43 Współczesne widowiska taneczne · 45

Tańce ludowe · 45

Japonia · 45

Legendarne początki tańca · 45 Tańce i dramaty kultowe · 45

Taniec w teatrze japońskim · 47 Tańce geisz · 51

Współczesne widowiska taneczne · 51 Tańce ludowe · 52

Taniec w starożytności · 53

Starożytny Wschód · 53

Egipt · 53

Taniec w okresie państwa starego · 53 Taniec w okresie państwa średniego · 55

Taniec w okresie państwa nowego · 58 Tańce ludowe · 59

Mezopotamia (Babilonia i Asyria) · 60

Tańce kultowe · 60 Tańce świeckie · 61

Palestyna · 61

Tańce kultowe · 61 Tańce świeckie · 62

Fenicja · 62

Tańce kultowe · 63 Tańce świeckie · 63

Starożytna Grecja · 63

Charakterystyka · 64

Okres kreteńsko-mykeński · 65

Kreta · 65 Mykeny · 66

Grecja za czasów Homera · 66

Tańce związane z kultem Dionizosa · 66 Tańce związane z kultem Apollina · 67

Grecja archaiczna · 67

Tańce o charakterze wojennym · 67 Igrzyska i misteria · 68

Grecja klasyczna w okresie państwa ateńskiego · 72

Taniec w teatrze greckim · 72 Nauczanie tańca · 73

Taniec w życiu codziennym · 73 Tańce ludowe · 74

Okres hellenistyczny · 75

Taniec rozrywkowy · 75

Starożytny Rzym · 75

Charakterystyka · 75 Taniec w Erturii · 76 Taniec w okresie królewskiego

Rzymu · 76 Taniec w okresie republiki · 79 Taniec w okresie cesarstwa · 79

Taniec w schyłkowym okresie cesarstwa · 80

Taniec w średniowieczu (V-XV w.) · 82

Charakterystyka · 82

Średniowieczny Wschód · 83

Bizancjum · 83

Arabia i Persja · 84

Arabia · 84 Persja · 85

Europa we wczesnym średniowieczu · 86

Taniec ludów barbarzyńskich w Europie · 86

Celtowie · 86 Galowie · 87 Germanie · 87 Goci · 87 Słowianie · 87

Taniec w okresie wczesnego chrześcijaństwa · 88

Tańce w kościołach · 88 Walka Kościoła z pozostałościami pogaństwa · 89

Początki rozwoju tańca świeckiego · 90

Występy waganów · 90 Kształtowanie ludowych form tanecznych · 91

Początki tańca towarzyskiego · 92

Taniec w okresie rozkwitu kultury feudalnej (od XI do połowy XV w.) · 94

Charakterystyka · 94

Pozostałości tańców o podłożu religijnym · 95

Obłądy taneczne · 95 Święta błaznów · 95 Sabaty · 96 Tańce śmierci · 96

Tańce rycerstwa · 97

Wpływy trubadurów · 97 Zabawy poturniejowe · 98

Tańce mieszczaństwa · 99

Tańce cechowe · 99 Tańce mieczowe · 99 Przedstawienia uliczne · 100

Włoskie maskarady · 100

Taniec ludowy · 101

Zabawy ludowe · 101

Początki tańców dworskich · 104

Zabawy dworskie · 105

Życie dworskie we Francji · 105 Życie dworskie we Włoszech · 105

Życie dworskie w Anglii · 106

Tańce towarzyskie · 106

Dwuczęściowość tańca · 106 Basses dances · 107

Taniec w okresie renesansu (XV-XVI w.) · 109

Charakterystyka · 109

Początki widowisk tanecznych we Włoszech · 110

Maskarady karnawałowe · 111 Intermedia taneczne w teatrze · 111

Intermedia taneczne w czasie uczt · 111 Commedia dell'arte · 112

Nauczyciele tańca · 112

Początki baletu dworskiego we Francji · 113

Pochody maskaradowe · 113 Pierwszy balet dworski · 114 Bariery i karuzele · 115

Widowiska taneczne w innych krajach Europy · 115

Moreska · 116

Tańce towarzyskie w okresie odrodzenia · 117

Pierwsze książki o tańcu · 117 Kompozycja i stylistyka tańca · 126

Pawana · 127 Gaillarde · 128 Courante · 128 Volta · 128 Branle · 128

Suita tańców dworskich · 129 Niemieckie tańce towarzyskie · 129

Polskie tańce towarzyskie · 130 Tańce hiszpańskie · 130

Taniec w okresie baroku (1630–1750) · 132

Rozkwit baletu dworskiego · 132

Charakterystyka · 132

Balety dworskie we Francji · 135

Ballets comiques · 136 Ballets à entrées · 136 Balety na dworze

Ludwika XIII · 137 Balety na dworze Ludwika XIV · 137

Królewska Akademia Tańca · 138 P. Beauchamp · 138

Balety dworskie w innych krajach Europy · 139

Anglia · 139 Włochy · 140 Hiszpania · 141 Niemcy i Austria · 141

Polska · 142 Rosja · 143

Dworskie tańce towarzyskie w XVII w. · 143

Menuet · 144 Passepied · 144 Bourrée · 144 Gigue · 145 Rigaudon · 145

Tambourin · 145

Początki baletu teatralnego we Francji · 148

Przekształcanie się baletu dworskiego w balet teatralny · 148

Komédie baletowe · 148 Działalność J.B. Lully'ego · 148 Opery-balety · 150

Fêtes galantes · 151 Zasady techniki tanecznej · 151

Taniec w okresie klasycyzmu (1750–1820) · 153

Rozwój baletu teatralnego · 153

Charakterystyka · 153

Pionierzy nowej sztuki baletowej · 154

Pierwsze sławne tancerki · 154 Sławni tancerze XVIII w. · 155

Poprzednicy J.G. Noverre'a · 156

Reforma Noverre'a · 157

Działalność J.G. Noverre'a · 157 Zasady Noverre'a · 161 Znaczenie pantomimy w balecie · 161 Realistyczna obserwacja życia · 162 Technika taneczna jako środek pomocniczy · 162 Balet jako owoc współpracy artystów · 162

Uproszczenie kostiumu baletowego · 163 Uczniowie Noverre'a · 163

Rozwój baletu teatralnego w innych krajach Europy · 164

Anglia · 164 Dania · 165 Szwecja · 165 Niemcy · 166 Polska · 166

Prywatne balety magnackie · 167 Teatr dworski Stanisława Augusta · 167

Tancerze Jego Królewskiej Mości · 168 Rosja · 169 Czechy i Węgry · 170

Dworskie tańce towarzyskie w XVIII w. · 171

Menuet · 171 Gawot · 171 Musette · 172 Allemande · 172 Balety publiczne · 172

Tańce w okresie rewolucji francuskiej · 173

Balet w czasie rewolucji · 173

Działalność P. Gardela · 173 Balety wędrowne · 174 Balet w okresie Konsulatu i Cesarstwa · 175

Demokratyzacja tańca towarzyskiego po rewolucji · 176

Kontredans · 176 Tańce ludowe i mieszczańskie · 177 Początki walca · 177

Balet teatralny we Włoszech na przełomie XVIII i XIX w. · 178

Włoskie próby dramatyzacji baletu · 178

G. Angiolini · 178 S. Viganò i jego forma choreodramatu · 179 G. Gioia · 182

Blasis i początki metodycznej pedagogiki tanecznej · 183

Działalność C. Blasisa · 183 Pedagogika Blasisa · 184 Zasady techniki tanecznej · 184

Zasady baletu klasycznego · 185

Wpływy klasycyzmu · 185 Elementy ludowe · 185 Zasady i estetyka tańca klasycznego · 186 Nauka techniki klasycznej · 187 Szkoła włoska · 187

Szkoła francuska · 187 Typy tancerzy · 188 Hierarchia stopni baletowych · 188

Taniec w okresie romantyzmu · 190

Balet romantyczny we Francji · 190

Charakterystyka · 190

Początki baletu romantycznego · 193

Ch.L. Didelot · 194 Balety z życia wiejskiego · 194

Romantyczny repertuar baletowy · 195

La Sylphide · 195 *Giselle* · 196 *La Péri* · 196 *Esmeralda* · 196

Balety o tematyce narodowej · 197 *Pas de quatre* · 197

Słynne tancerki baletu romantycznego · 200

M. Taglioni · 200 F. Elssler · 200 C. Grisi · 201

Wybitni tancerze i choreografowie okresu romantycznego · 171

F. Taglioni · 201 J. Coralli · 202 J. Perrot · 202 A. Saint-Léon · 203

Rozwój baletów narodowych · 204

Powstanie baletu narodowego w Rosji · 204

Pierwsze balety narodowe · 204 Działalność Ch.L. Didelota · 205 Rozwój baletu w Moskwie · 206 Kontakty z baletem romantycznym · 206 Początki narodowej szkoły rosyjskiej · 207 Asymilacja obcych artystów w Rosji · 208

Początki baletu narodowego w Polsce · 209

Próby organizacji zespołów przy Teatrze Narodowym · 209 Balety w stylu klasycystycznym · 210 Prądy romantyczne w balecie · 210 Balet przy Teatrze Wielkim · 214 Działalność R. Turczynowicza · 214 Tancerki i tancerze polscy · 215 Balety i maskarady · 215

Rozwój baletu w innych krajach · 216

Dania · 216 Szwecja · 217 Niemcy · 217 Austria · 217 Węgry · 218 Czechy · 218 Ameryka · 219

Mieszczkańskie tańce towarzyskie XIX w. · 220

Kadryl · 220 Galop · 221 Écossaise · 221 Walc · 221 Polka · 221

Taniec w 2. połowie XIX w. · 223

Upadek baletu na zachodzie Europy · 223

Charakterystyka · 223

Balety-divertissements we Francji · 225

Balety L. Delibes'a · 225 Wstawki baletowe w operach · 226 Początki sztuki kabaretowej · 226

Monumentalne balety we Włoszech · 227

Balety L. Manzottiego · 227 Rozwój szkoły włoskiej · 227

Rozwój baletu w Rosji i w innych krajach w 2. połowie XIX w. · 228

Rozkwit baletu w Rosji. Okres Petipy i Czajkowskiego · 228

Działalność M. Petipy · 228 Początki renesansu muzyki baletowej · 229

Współpraca M. Petipy i P. Czajkowskiego · 230 L. Iwanow · 230

Muzyka baletowa P. Czajkowskiego · 231 Balety A. Głazunowa · 231

Narodowa szkoła rosyjska · 232 Inni działacze baletowi · 232 Objawy upadku baletu · 233

Rozwój baletu w Polsce · 233

Rządy obcych baletmistrzów · 236 Tancerki i tancerze polscy · 237

Taniec w innych formach rozrywki · 238

Balet w innych krajach · 238

Węgry · 239 Czechy · 239 Ameryka · 240

Tańce towarzyskie w 2. połowie XIX w. · 241

Lansjer · 241 Odmiany walca · 241 Kotyilion · 242 Polka-mazurka · 242

Kankan · 242

Taniec na przełomie XIX i XX w. · 246

Działalność pierwszych pionierów · 246

L. Fuller · 246 Taniec wyzwolony I. Duncan · 247 M. Allan · 249

R. Saint-Denis · 249

Nowe prądy w balecie rosyjskim · 250

Działalność A. Gorskiego · 250 Reforma M. Fokina · 253 Powstanie grupy

baletowej S. Diagilewa · 255 A. Pawłowa · 256 Słynne tancerki rosyjskie i tancerze rosyjscy · 257

Przedstawiciele starych tradycji · 258

Balet w Polsce · 259

Rządy ostatnich obcych baletmistrzów · 259 Kontakty z zagranicą · 260

Polscy tancerze i tancerki · 261

Tańce towarzyskie na przełomie XIX i XX w. · 261

Kompozycje nauczycieli tańca · 262 Tańce pochodzenia egzotycznego · 262

Taniec w 1. połowie XX w. (do końca II wojny światowej) · 265

Balety Diagilewa na zachodzie Europy · 266

Charakterystyka · 266

Pierwszy okres Baletów Rosyjskich Diagilewa · 268

Balety M. Fokina · 268 Balety W. Niżyńskiego · 271

Przekształcanie się Baletów Rosyjskich w zespół międzynarodowy · 275

Balety L. Miasina · 275 Balety B. Niżyńskiej · 279 Balety G. Balanchine'a · 279

Inni choreografowie · 280 Słynni soliści Baletów Rosyjskich Diagilewa · 281

Powstanie tańca wyrazistego w Niemczech · 282

Rytmika É. Jacques'a-Dalcroze'a · 282 Działalność naukowa R. Labana · 284

Taniec wyrazisty M. Wigman · 286 Szkoły tańca wyrazistego · 289

Przedstawiciele tańca wyrazistego · 290 Artyści niezależni · 291

Teatr taneczny K. Joossa · 292 Repertuar K. Joossa · 294

Powstanie tańca nowoczesnego w Ameryce · 295

T. Shawn · 296 Zespół Denishawn · 296 D. Humphrey · 297

Ch. Weidman · 298 M. Graham · 298

Balet przy teatrach operowych · 302

Formowanie się baletu radzieckiego · 302

Organizacja życia baletowego · 303

Próby odnowienia repertuaru · 304

Wznowienia repertuaru klasycznego · 304 Wpływy konstrukttywizmu · 304

Poszukiwanie nowej tematyki baletowej · 305 Tancerki i tancerze radzieccy · 306

Rozwój baletu radzieckiego · 307

Radziecki repertuar baletowy · 308 Zwrot do tańca ludowego · 310

Balety na motywach ludowych · 311 Soliści baletu radzieckiego · 312

Balet w Polsce · 315

Balet Teatru Wielkiego w Warszawie · 315 Działalność P. Zajlicha · 316

Działalność innych choreografów polskich · 320 Międzynarodowy Konkurs

Tańca w Warszawie · 321 Balety w innych teatrach polskich · 321

Polska premiera *Harnasiów* · 323 Rytmika Jacques'a-Dalcroze'a w Polsce · 327

Balety przy teatrach w innych krajach Europy · 327

Balet we Włoszech · 327 Balet Opery paryskiej · 328 Działalność S. Lifara · 328

Balet Królewski w Danii · 330 Balet Królewski w Szwecji · 330

Balet w Niemczech · 330 Balet Opery budapeszteńskiej · 331

Balet w Czechosłowacji · 332

Powstanie teatralnych zespołów baletowych w innych krajach · 333

Niezależne zespoły baletowe · 335

Zespół Idy Rubinstein · 335

Balety Szwedzkie · 336

Powstanie baletu narodowego w Anglii · 338

Vic-Wells Ballet · 339 Towarzystwo im. Camargo · 339 Klub Baletowy

M. Rambert · 339 Balet Sadler's Wells · 339 Balet A. Markovej i A. Dolina · 340

Balety Monte Carlo · 343

Balety G. Balanchine'a · 343 Balety L. Miasina · 343 Rozłam w Baletach

Monte Carlo · 344 Balet Rosyjski z Monte Carlo · 345 Oryginalny Balet

Rosyjski · 345

Polskie zespoły niezależne · 346

Balet Parnella · 346 Balet Polski · 347 Szkolne zespoły tańca
wyrazistego · 348

Taniec w Hiszpanii · 352

Hiszpańskie tańce narodowe · 352 Odrodzenie tańca hiszpańskiego · 353

Amerykańskie zespoły baletowe · 354

Działalność artystów rosyjskich · 354 Pierwsze zespoły amerykańskie · 355

Początki działalności G. Balanchine'a w Ameryce · 357 Balet Karawana · 357

Taniec w rewiach i music-hallach · 358

Tańce towarzyskie w 1. połowie XX w. · 359

Związki z muzyką jazzową · 359 Tańce pochodzenia amerykańskiego · 360

Bibliografia · 363

Spis ilustracji · 373

Indeks osób · 379

Indeks dzieł · 395

Indeks rzeczowy · 407